

Silvo Šinkovec

Svoboda

Svobodno razmišljati, govoriti in ustvarjati je velika vrednota. Včasih na to pozabimo, ker živimo v demokraciji. Svobodo pa cenijo ljudje, ki imajo izkušnjo nesvobode.

Na primer, direktor Pedagoškega inštituta, predavatelj na Oddelku za pedagogiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani, predsednik Zveze pedagoških društev Slovenije, vodja uvajanja šolskega svetovalnega dela v slovenske šole, središčni snovalec in organizator Kluba slovenskih pedagogov, najbolj popularen predavatelj v šolskih zbornicah in v šolah za starše itd. – vse to v eni osebi – dr. Franc Pediček je moral čez noč utihniti. Čez noč je moral zapustiti vse vloge, zadržati znanje in življenjski zagon ter vsa ljubezen do slovenske šole, njenih učiteljev, otrok, mladih in staršev. Utihniti je moral na radiu, v predavalnicah, na zborovanjih društev, povsod. Sedaj lahko zgodbo ustvarjanja in prisilnega molka preberemo v njegovi knjigi *Moja hoja za pedagogiko*.

Leta 1971 je na drugem kongresu slovenskih pedagogov na Bledu zagovarjal stališče, da je "vzgoja najprej funkcija človeka, če želi biti – in je sploh lahko – funkcija družbe. [...] Zgolj družbeno vzgojeni človek je protislovje in negacija človeka ..." (Delo, 5. 6. 1971 V: *Moja hoja za pedagogiko*, str. 195). Poleg tega se je zavzemal za avtonomijo učitelja, da strokovnjaki na področju vzgoje vedo, kaj delajo, da so za to usposobljeni in ne potrebujejo drugih vodičev. Trdil je, "da samoupravna družba težko razume, kako vzgoja le ni in ne more biti kar naprej smrkav 'otrok družbe', v vedenje in delo katerega se lahko vsi vmešavajo s svojo pametjo različnih obsegov. [...] Prav samoupravna družba bi morala biti vsa zagnana za tem, da postane vzgoja v njej čimprej odraslec in svobodnjak, uresničevalec in oblikovalec samoupravljaljočega človeka" (prav tam, str. 193). Pediček je blejski posvet doživljal drugače od tistih, ki so mu po kongresu zaprli usta. "... Posvet je bil nemara prvi ..., na katerem so imeli prvo in zadnjo besedo ... pedagoški delavci ... Posvet je bil ... resnična strokovna tribuna strokovnih ljudi. Bil pa je tudi zaradi tega arena tihega boja za osvoboditev pedagoške misli in pedagoške prakse vseh pritiskov v imenu takšnih ali drugačnih institucionalizmov in funkcionalizmov" (prav tam, str. 194).

Veselim se z dr. Pedičkom, da je dočakal svobodo, zunanjo – družbeno in notranjo – osebno, ki mu je omogočila, da je svojo zgodbo povedal nam vsem. Zanimivo se bere. In privoščim mu, da se lahko pobaha, rekoč: "Reči oz. pobahati se smem in morem, da se moja pedagogika nikoli ni začejala pri 'tabli in kredi' oziroma pri šolskih kaznih ali 'kaštigah' in tudi ne pri učiteljih – 'državnih cerkovnikih', temveč vselej pri otroku, mladem in odraslem človeku, hitečemu uresničevanju svoje duševno-duhovne, humano-vrednotenjske narave naproti. To je: svojemu učlovečevanju! Nemara je bilo temu krivo prvo pravo kakovostno pedagoško branje (Ozvald, *Kulturna pedagogika*)." (*Moja hoja za pedagogiko*, str. 77).

Ob svetovnem dnevu učiteljev (5. oktober) želim vsem učiteljem Pedičkovega duha svobode, iz katere izhajata ustvarjalnost in zavzetost za človeka ter za njegovo učlovečevanje. Poiščimo tudi mi vsak svoje kakovostno pedagoško branje.